

Hallituksen esitys Eduskunnalle Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi maaliskuussa 1982 Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehdyn sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on, säilyttäen Pohjoismaiden kansalaisten oikeus vapaaseen liikkumiseen maiden välillä, tehostaa maiden työvoimaviranomaisten yhteistyötä siinä tarkoituksessa, että muutto pohjoismaasta toiseen voisi tapahtua sosiaalisesti ja taloudellisesti turvatuissa olosuhteissa ja että yhteisten työmarkkinoiden puitteissa edistettäisiin tasapainoista työllisyyskehitystä kussakin sopimusmaassa. Sopimukseen liittyy sen soveltamista koskeva pöytäkirja, joka on sopimuksen kiinteä osa.

Sopimus tulee voimaan ensimmäisenä päivänä sitä kuukautta, joka sattuu kahden täyden kalenterikuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin kaikkien maiden ratifioimisasiakirjat on talletettu. Sopimuksen voimaan tullessa lakkaavat Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan yhteisistä työmarkkinoista vuonna 1954 tehty sopimus sekä siihen liittyvä pöytäkirja olemassa voimassa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Yhteispohjoismaisilla työmarkkinoilla muuttoliike Tanskan, Norjan ja Ruotsin välillä ei ole muodostunut laajaksi eikä ongelmalliseksi. Sen sijaan muuttoliike Suomen ja Ruotsin välillä on viime vuosikymmenien aikana saavuttanut huomattavat mittasuhteet.

Toisen maailmansodan jälkeen noin 430 000 suomalaista on muuttanut Ruotsiin nettomaastamuuton ollessa noin 230 000 henkeä. Tähän laajaan muuttoliikkeeseen on liittynyt epäkohortia sekä muuttavien henkilöiden että koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta.

Suomen aloitteesta Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunnassa käynnistettiin vuonna 1979

valmistelutyö vuoden 1954 työmarkkinasopimuksen uudistamiseksi. Pohjoismaiden ministerineuvoston (työministerit) esityksestä Pohjoismaiden Neuvosto istunnossaan maaliskuussa 1982 hyväksyi suosituksen Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunnassa valmistellun ehdotuksen mukaisen vuoden 1954 työmarkkinasopimuksen korvaavan uuden työmarkkinasopimuksen tekemisestä.

Sopimusehdotus oli laajalla lausuntokierroksella kussakin pohjoismaassa. Suomessa seuraavat viranomaiset ja järjestöt antoivat työvoimaministeriölle lausuntonsa sopimusehdotuksesta: valtioneuvoston kanslia, ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, sisäasiainministeriö,

opetusministeriö, kouluhallitus, ammattikasvatushallitus, lääkintöhallitus, asuntohallitus, tilastokeskus, väestörekisterikeskus, Ahvenanmaan maakuntahallitus, Akava r.y., Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto r.y. (STTK), kunnallinen sopimusvaltuuskunta, Suomen kaupunkiliitto, Suomen kunnallisliitto, Svenska Finlands folktingsfullmäktige, Pien-teollisuuden keskusliitto ja siirtolaisasiain neuvotelukunta (SAN).

Lisäksi Suomen Työnantajain Keskusliitto (STK) ja Liiketyönantajain Keskusliitto (LTK) antoivat lausuntonsa Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristölle. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön (SAK) ja Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliiton (TVK) lausunnot sisältyivät Pohjoismaiden Ammatillisen Yhteisjärjestön (PAY) ministerineuvoston sihteeristölle antamaan lausuntoon. Lausunnoissa pidettiin yleensä sopimuksen uudistamista tarpeellisenä vuonna 1954 tehdyn työmarkkinasopimuksen jälkeen Pohjoismaiden työmarkkinoilla tapahtuneen kehityksen johdosta.

2. Sopimuksen merkitys

Sopimus turvaa Pohjoismaiden kansalaisille oikeuden vapaasti siirtyä työhön ja asettua asumaan toiseen pohjoismaahan. Maasta toiseen muuttavien ja heidän perheenjäsentensä kannalta merkitsevät sopimuksen työvoimaviranomaisille asettamat yhteistyövelvoitteet muuton turvallisuuden paranemista. Sopimus merkitsee myös pyrkimystä pohjoismaisen yhteistyön avulla edistää tasapainoista alueellista kehitystä sekä kussakin maassa että maiden välillä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimus edellyttää maiden välisen työnvälitysteistyön tehostamista, mistä saattaa aiheutua tarvetta lisätä työnvälityksen voimavaroja. Myös työnvälitysvirkailijoiden yhteispohjoismaisen koulutuksen lisääminen on todennäköistä. Uuden sopimuksen soveltamisesta aiheutuvat lisäkustannukset on kuitenkin arvioitavissa varsin vähäisiksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

Johdanto. Sopimuksen johdannossa on otettu huomioon vuoden 1954 työmarkkinasopimuksen tekemisen jälkeen pohjoismaisen yhteistyön alalla tapahtunut kehitys, jonka tuloksena on joukko eri aloja koskevia sopimuksia. Kansallisella tasolla sopimusmaissa tapahtuneen kehityksen, jonka seurauksena voimavaroja työllisyys-, alue- ja elinkeinopolitiikan kehittämiseen on voimakkaasti lisätty, on johdannossa samoin kiinnitetty huomiota. Sopimusmaat toteavat pyrkivänsä ylläpitämään maissaan täystyöllisyyttä ja pitävänsä tätä keskeisenä tavoitteena myös pohjoismaisessa työmarkkinayhteistyössä. Tähän pyritään muun muassa aktiivisen työllisyyspolitiikan tavoitteiden ja keinojen yhdenmukaistamisella. Eri ammattialojen koulutuksen suunnittelua ja mittaamista kussakin sopimusmaassa sekä tähän liittyvää yhteistyötä pidetään tärkeänä pyrittäessä saavuttamaan tasapaino työmarkkinoilla.

Johdannossa todetaan myös sopimuksen peruslähdekohta eli Pohjoismaiden kansalaisten

perusoikeuksiin kuuluva oikeus vapaasti siirtyä työhön ja asettua asumaan toiseen pohjoismaahan. Samalla tuodaan esille sopimusmaiden yksimielinen käsitys siitä, että muuton maasta toiseen on voitava tapahtua taloudellisesti ja sosiaalisesti turvatuissa olosuhteissa.

1 artikla. Vuoden 1954 työmarkkinasopimuksen määräys, jonka mukaan työlupaa ei vaadita muun sopimusmaan kansalaisilta, on edelleen säilytetty.

Koska Islannin työmarkkinat ovat niin pienet, että jo verrattain rajoitetut muuttoliikkeet voivat aiheuttaa maan työmarkkinoilla tasapainottomuutta ja haitata maan yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä, Islannin viranomaiset ovat sopimukseen liittyvän pöytäkirjan 7 kappaleen f kohdan perusteella poikkeustapauksissa ja neuvoteltuaan muiden sopimusmaiden kanssa oikeutettuja vaatimaan työluvan sopimusmaiden kansalaisilta.

2 artikla. Tämän artiklan tarkoituksena on oikeudellisesti vahvistaa Pohjoismaiden kansalaisten yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla. Sopimukseen liittyvän pöytäkirjan 7 kappaleen

mukaan voidaan kuitenkin työllisyyden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut toimenpiteet varata omille kansalaisille ja niille sopimusmaiden kansalaisille, jotka ovat asuneet maassa tietyn ajan. Sopimusmaissa voi myös olla voimassa määräyksiä, jotka koskevat työskentelyä luvanvaraisissa yrityksissä ja ammateissa sekä sellaisissa yrityksissä tai alueilla, joita koskevat erityiset valtakunnan turvallisuuteen tai maanpuolustukseen liittyvät näkökohdat. Vaikka sopimus koskeekin sekä julkisen että yksityisen sektorin työmarkkinoita, on kaikissa sopimusvaltioissa kuitenkin julkisoikeudellisten palvelussuhteiden osalta kansalaisuutta koskevia rajoituksia, joista ei ole haluttu luopua. Tästä syystä on sopimukseen liittyvän pöytäkirjan 7 kappaleen d kohtaan otettu määräys, jonka mukaan sopimus ei estä sitä, että sopimusvaltioissa voi olla kansallisia määräyksiä, jotka koskevat ulkomaan kansalaisen pääsyä julkiseen virkaan. Tämän mukaisesti artiklan 1 kappaleen määräys ei Suomen osalta siis merkitse poikkeamista hallitusmuodon 84 §:n säännöksestä, jonka mukaan vain Suomen kansalainen voidaan Suomessa nimittää sellaiseen virkaan, johon sisältyy julkisen vallan käyttöä. Artiklan on kuitenkin katsottava edellyttävän, että kukin sopimusvaltio jatkuvasti pyrkii poistamaan lainsäädännöstään sellaisia säännöksiä, jotka estävät toisen pohjoismaan kansalaisen työnsaantia.

Artiklan 2 kappaleen määräys edellyttää työmarkkinaosapuolten noudattavan yhtäläisen kohtelun periaatetta työehto- ja muita sopimuksia tehtäessä. Vaikkakin määräystä valmisteltaessa on katsottu, ettei kansalliseen lainsäädäntöön välttämättä tarvitsisi sisällyttää erityistä kieltoa Pohjoismaiden kansalaisten syrjinnän estämiseksi työelämässä, on määräyksen kuitenkin katsottava merkitsevän työ- ja virkaehtosopimuslainsäädännöllä säännellyn sopimusvapauden rajoittamista ja olevan siten ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa.

3 artikla. Tämä artikla määrää sopimusmaiden työnvälitysviranomaisille veloitteen toimia yhteistyössä siinä tarkoituksessa, että maiden välinen muuttoliike ohjautuisi työnvälityksen kautta. Tähän tavoitteeseen tähtäävän toiminnan tulee pöytäkirjan 1 kappaleen mukaan tapahtua kunkin sopimusmaan oman lainsäädännön puitteissa ja ottaen huomioon tämän sopimuksen samoin kuin muiden näiden maiden välillä voimassa olevien sopimusten määräykset. Keinona työvoiman muuttoliikkeen ohjaa-

misessa työnvälityksen kautta ei siis voi tulla kysymykseen pakollinen työnvälitys, ellei pakollista työnvälitystä samalla otettaisi käyttöön myös kansallisella tasolla. Sen sijaan työnvälityksen palvelukykyä on yhteisin toimenpitein tehostettava siten, että sen seurauksena myös työnvälityksen palvelujen käyttö lisääntyy. Avoimien työpaikkojen työnvälitykseen ilmoitusvelvollisuuden toteuttaminen kaikissa sopimusmaissa ja tietojärjestelmään perustuvan työnvälitysyhteistyön kehittäminen maiden välille loisi tulevaisuudessa paremmat edellytykset työnvälitystoiminnalle.

Pöytäkirjan 3 kappaleessa mainittujen palvelujen lisäksi työnvälityksen käyttöä voitaisiin lisätä myöntämällä julkista työnvälitystä käyttäville taloudellisia etuja, esimerkiksi ilmaisia tutustumismatkoja. Muuttoon liittyvistä taloudellisista avustuksista voivat sopimusmaat pöytäkirjan 5 kappaleen mukaan sopia erikseen.

Pöytäkirjan 4 kappaleen mukaan työvoimaviranomaisilla on yhteensovittava tehtävä, joka merkitsee, että työvoimaviranomaisten tulee seurata muuttajien olosuhteiden kehitystä myös muuton jälkeen ja tehdä tarvittavia esityksiä toimenpiteistä muille viranomaisille uusiin työ- ja elinolosuhteisiin sopeutumisen edistämiseksi.

4 artikla. Sopimusmaiden on annettava toisilleen selvityksiä ja tietoja sellaisista suunnitelmistaan ja toimenpiteistään, joilla saattaa olla vaikutusta maiden väliseen muuttoliikkeeseen. Artiklan soveltaminen tulee kysymykseen esimerkiksi silloin, kun suurta teollisuuhanketta ryhdytään toteuttamaan valtakunnan rajan läheisyydessä ja tämän voidaan arvioida aiheuttavan toisen maan työmarkkinoilla sellaisia vaikutuksia, jollaisia tämän maan työvoimaviranomaiset eivät muutoin voisi ennakoita.

5 artikla. Tämä artikla on tarkoitettu sovellettavaksi silloin, kun muuttoliike aiheuttaa häiriöitä muuttajien lähtö- tai tulomaan työmarkkinoilla.

6 artikla. Tämä artikla antaa mahdollisuuden esimerkiksi kahdenkeskisin sopimuksin sopia sellaisista muuttoliikkeeseen liittyvistä erityiskysymyksistä, jotka koskevat vain näitä maita. Tässä tarkoitettujen erillissopimukset eivät kuitenkaan sisällöltään voi olla tämän sopimuksen vastaisia.

7 artikla. Tässä artiklassa täsmennetään sopimuksen suhdetta sellaisiin jo voimassa oleviin tai tulevaisuudessa tehtäviin erillissopimuksiin, jotka koskevat määrättyihin ammattiryh-

miin kuuluvien ammatin harjoittamisen hyväksymistä toisessa pohjoismaassa.

8 artikla. Sopimuksen soveltamista koskevia kysymyksiä käsittelee Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunta, joka on Pohjoismaiden ministerineuvoston valmisteleva toimielin.

9 artikla. Tässä artiklassa määritellään Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunnan tehtävät. Artiklan a ja b kohdan mukaisesti työmarkkinatoimikunnan tulee myös olla yhteydessä muihin ministerineuvoston alaisiin virkamieskomiteoihin ja tehdä niille esityksiä asioissa, jotka koskevat sopimuksen määräysten toteuttamista. Artiklan f kohdan määräys tarkoittaa, että työmarkkinatoimikunnan tulee säännöllisesti neuvotella työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajien kanssa, jolloin näille varataan tilaisuus näkökantojensa esittämiseen sekä pohjoismaisesta työmarkkinayhteistyöstä että sopimuksen soveltamisesta yleensä.

10 artikla. Tämän artiklan tarkoituksena on antaa yhdessä 9 artiklan f kohdan kanssa työmarkkinajärjestöille niiden toivoma mahdollisuus olla kiinteästi mukana pohjoismaisessa työmarkkinayhteistyössä.

11 artikla. Tässä artiklassa määritellään sopimukseen liittyvä pöytäkirja kiinteäksi osaksi sopimusta.

12 artikla. Tämä artikla sisältää sopimuksen irtisanomista koskevat määräykset. Irtisanominen tulee voimaan sen kalenterivuoden alusta lukien, joka sattuu vähintään kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisilmoituksen tekemisestä. Erittäin poikkeuksellisissa oloissa sopimus voidaan sanoa irti noudattamatta irtisanomis-aikaa.

13 artikla. Tämä artikla sisältää ratifiointia ja voimaantuloa koskevat määräykset. Sopimus tulee voimaan ensimmäisenä päivänä sitä kuukautta, joka sattuu kahden täyden kalenterikuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin kaikkien maiden ratifioimisasiakirjat on talletettu.

Pöytäkirjan 8 kappaleen mukaan Färssaarten ja Grönlannin itsehallintoviranomaiset voivat ilmoittaa Tanskan hallitukselle, haluavatko ne liittyä sopimukseen. Grönlannista ja Färssaarilta peräisin olevat Tanskassa asuvat henkilöt kuuluvat kuitenkin niiden sopimuksen määräysten piiriin, jotka koskevat oikeutta vapaasti siirtyä työhön toiseen pohjoismaahan.

14 artikla. Sopimuksen tullessa voimaan lakkaavat Suomen, Norjan, Tanskan ja Ruotsin yhteisistä työmarkkinoista 22 päivänä toukokuuta 1954 tehty sopimus (SopS 22/54) sekä siihen liittyvä pöytäkirja olemasta voimassa. Pöytäkirjan 9 kappaleen perusteella lakkaa myös Ruotsin ja Tanskan välillä 18 päivänä marraskuuta 1946 tehty sopimus työvoiman välityksestä ynnä muusta olemasta voimassa pöytäkirjan tullessa voimaan.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Koska sopimuksen 2 artiklan määräys pohjoismaiden kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta palkka- ja muiden työehtojen suhteen kuuluu lainsäädännön alaan, on eduskunnan hyväksyminen tarpeen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Kööpenhaminassa 6 päivänä maaliskuuta 1982 Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuk-sen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kööpenhaminassa 6 päivänä maaliskuuta 1982 Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ulkoasiainministeri *Pär Stenbäck*

SOPIMUS

Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan hallitukset,

jotka katsovat pohjoismaiden kansalaisten perusoikeuksiin kuuluvan oikeuden saada vapaasti siirtyä työhön ja asettua asumaan toiseen pohjoismaahan,

jotka ovat yksimielisiä siitä, että tämän on voitava tapahtua etukäteen tiedossa olevien sekä taloudellisesti ja sosiaalisesti turvattujen olosuhteiden vallitessa,

joiden tavoitteena on ylläpitää maissaan täysoylyisyyttä sekä toimia yhteistyössä tämän tavoitteen saavuttamiseksi,

jotka pyrkivät myös pohjoismaisen yhteistyön kautta tasapainoiseen alueelliseen kehitykseen sekä omassa maassaan että maiden välillä,

jotka katsovat, että maiden välisen yhteistyön on tapahduttava siten, että se tukee kunkin maan toimenpiteitä tasapainoisen työllisyyskehityksen turvaamiseksi, etteivät maiden väliset muuttoliikkeet aiheuta tasapainottomuutta työmarkkinoilla ja että se kokonaisuudessaan koituu hyödyksi näiden maiden taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle,

jotka pyrkivät naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon työelämässä,

jotka katsovat, että koulutuskapasiteetin mitoittaminen jokaisessa maassa sekä tätä tarkoitettu yhteistyö muodostaa tärkeän osan pyrittäessä saavuttamaan tasapaino työmarkkinoilla,

jotka viittaavat 22 päivänä toukokuuta 1954 tehtyyn sopimukseen Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista.

jotka viittaavat 22 päivänä toukokuuta 1954 allekirjoitettuun pöytäkirjaan pohjoismaiden kansalaisten vapauttamisesta velvollisuudesta omata passi sekä oleskelulupa muussa pohjoismaassa kuin kotimaassa oleskellessaan,

jotka ovat 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehneet yhteistyösopimuksen (Helsingin sopimus), muutettu 13 päivänä helmikuuta 1971 ja 11 päivänä maaliskuuta 1974,

jotka ovat 15 päivänä syyskuuta 1955 tehneet sosiaaliturvaa koskevan sopimuksen, uusittu 5 päivänä maaliskuuta 1981,

ovat, ottaen huomioon vuoden 1954 sopimuksen tekemisen jälkeen tapahtuneen kehityksen, tehneet uuden seuraavan sisältöisen sopimuksen pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista.

1 artikla

Sopimusmaissa ei vaadita työlupaa minkään muun sopimusmaan kansalaisilta.

2 artikla

Minkään yksittäisen maan työmarkkinoita koskevat määräykset eivät saa asettaa toisten sopimusmaiden kansalaisia maan omia kansalaisia huonompaan asemaan.

Sopimusmaan kansalaista, joka on työssä toisessa sopimusmaassa, on kohdeltava samalla tavoin kuin maan omia kansalaisia palkka- ja muiden työehtojen suhteen.

3 artikla

Sopimusmaiden työnvälitysviranomaisten on yhteistyössään ja kansallisin toimenpitein toimittava siinä tarkoituksessa, että sekä toisesta pohjoismaasta työtä haluavat työnhakijat että työnantajat, jotka haluavat hankkia työvoimaa toisesta pohjoismaasta, käyttävät virallista työnvälitystä.

Tässä tarkoituksessa viranomaiset voivat yhteisesti päättää toimenpiteistä, jotka vahvistavat työnvälityksen myönteistä vaikutusta maiden välisessä muutossa, jotta sen mahdollisuudet yksityisen henkilön muuttoturvan takaamiseksi kasvaisivat.

Tällöin työnvälityksessä tulee muun muassa olla tarjolla monipuolista, objektiivista ja ajankohtaista tietoa sekä muuta palvelua työnhakijoille ja työnantajille.

Sopimusmaiden viranomaisten on myös yhteistyössä pyrittävä turvaamaan paluumuuton edellytykset.

4 artikla

Kunkin maan viranomaisten on jatkuvasti toimitettava muiden maiden viranomaisille työllisyyttä, avoimia työpaikkoja ja työttömyyttä koskevia tietoja, työmarkkinoiden odotettavissa olevaa kehitystä koskevia katsauksia, tietoja suunnitelluista toimenpiteistä täystyöllisyyden säilyttämiseksi tai saavuttamiseksi sekä tietoja työ- ja elinehdoista.

Viranomaisten on samoin tiedotettava alueellisista ja maakohtaisista kehityssuunnitelmistä, jotka saattavat merkitä suurehkoja muutoksia työvoiman kysyntään toisesta sopimusmaasta.

5 artikla

Maiden on tarvittaessa neuvoteltava ennaltaehkäisevistä ja muista toimenpiteistä sen estämiseksi, että tasapainottomuudet jonkin maan työmarkkinoilla aiheuttavat ongelmia toisen maan työmarkkinoilla.

6 artikla

Tämän sopimuksen puitteissa voidaan tehdä erillissopimuksia kahden tai useamman sopimusmaan välillä. Ennen kuin asianomaiset maat hyväksyvät tällaisen sopimuksen, on muille sopimusmaille annettava mahdollisuus näkökohtien esittämiseen.

7 artikla

Tämän sopimuksen määräykset koskevat myös sellaisia ammattiryhmiä, joiden osalta on voimassa ammatinharjoittamisen hyväksymistä toisessa sopimusmaassa koskevia erillissopimuksia.

8 artikla

Tämän sopimuksen soveltamista koskevia kysymyksiä käsittelee Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunta. Se on samalla Pohjoismaiden ministerineuvoston (työministerien) valmisteleva elin. Toimikuntaan kuuluu kaksi edustajaa kustakin sopimusmaasta. He voivat kutsua tarvittavan määrän asiantuntijoita.

9 artikla

Pohjoismaiden työmarkkinatoimikunnan ensisijaisena tehtävänä on:

a) seurata työmarkkinoiden kehitystä pohjoismaissa sekä neuvotella työvoimapolitiittisista

ja muista täystyöllisyyden turvaamiseen tähtävistä toimenpiteistä,

b) tehdä esityksiä pohjoismaiden työmarkkinoiden yhteisiä etuja koskeviksi toimenpiteiksi,

c) seurata pohjoismaiden välillä tapahtuvia muuttoliikkeitä ja laatia suuntaviivat työvoimaviranomaisten väliselle yhteistyölle,

d) vahvistaa säännöt tämän sopimuksen edellyttämää tiedonvaihtoa varten,

e) toimia eri maiden työmarkkinoita koskevien tilastojen vertailukelpoisuuden hyväksi,

f) pitää yhteyttä pohjoismaiden työmarkkinaosapuoliin kysymyksissä, jotka koskevat pohjoismaista työmarkkinayhteistyötä.

10 artikla

Pohjoismaiden ministerineuvoston (työministerien) on säännöllisesti neuvoteltava työmarkkinaosapuolten kanssa työmarkkinoita ja työllisyyttä pohjoismaissa koskevista kysymyksistä.

11 artikla

Tarkempia määräyksiä tämän sopimuksen soveltamisesta on liitteenä olevassa pöytäkirjassa, joka tulee voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa ja jolla on sama pätevyys ja voimassaoloaika kuin sopimuksella.

12 artikla

Mikäli jokin sopimusmaa haluaa irtisanoa sopimuksen, on asiasta toimitettava kirjallinen ilmoitus Tanskan ulkoasiainministeriölle, jonka on ilmoitettava siitä muiden pohjoismaiden hallituksille.

Irtisanominen koskee ainoastaan sen tehnytä maata ja tulee voimaan sen kalenterivuoden alusta lukien, joka sattuu vähintään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun Tanskan ulkoasiainministeriö vastaanotti irtisanomisilmoituksen.

Kukin sopimusmaa voi irtisanoa sopimuksen välittömästi lakkaavaksi olemasta voimassa yhteen tai useampaan sopimusmaahan nähden sodan puhjetessa tai sodanvaaran uhatessa taikka milloin muut erityiset kansainväliset tai kansalliset olosuhteet tekevät sen välttämättömäksi. Asianomaisten maiden hallituksille on viipymättä ilmoitettava päätöksestä.

13 artikla

Tämä sopimus on ratifioitava ja ratifioimisasiakirjat on talletettava Tanskan ulkoasiain-

ministeriöön, jonka tulee toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset muille sopimusmaille.

Sopimus tulee voimaan ensimmäisenä päivänä sitä kuukautta, joka sattuu kahden täyden kalenterikuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin kaikkien maiden ratifioimisasiakirjat on talletettu.

14 artikla

Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaa Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä

yhteisistä työmarkkinoista 22 päivänä toukokuuta 1954 tehty sopimus sekä siihen liittyvä pöytäkirja olemasta voimassa.

Tämän vakuudeksi ovat allekirjoittaneet, hallitustensa valtuuttamat edustajat, allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Kööpenhaminassa 6 päivänä maaliskuuta 1982 yhtenä suomen-, islannin-, norjan-, ruotsin- ja tanskankielisenä kappaleena, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.

(Allekirjoitukset)

PÖYTÄKIRJA

Samanaikaisesti tänään päivätyn Pohjoismaiden yhteisiä työmarkkinoita koskevan sopimuksen allekirjoittamisen kanssa ovat allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, sopineet seuraavasta:

1) Kunkin sopimusmaan tulee, oman lainsäädäntönsä puitteissa ja huomioon ottaen tämän sopimuksen samoin kuin muiden maiden välillä voimassa olevien sopimusten määräykset, ryhtyä toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on:

a) saada kansalainen, joka aikoo hakea työtä toisesta pohjoismaasta, kääntymään asumaansa työnvälityksen puoleen,

b) antaa jonkun pohjoismaan kansalaiselle, joka oleskelee toisessa pohjoismaassa etsien sieltä työtä, mahdollisuus ottaa yhteyttä myös ensiksi mainitun maan työnvälitykseen,

c) saada työntajat, jotka aikovat hankkia työvoimaa toisesta pohjoismaasta, käyttämään julkista työnvälitystä,

d) estää työntajia harjoittamasta yksityistä työvoiman värväystä toisessa pohjoismaassa.

2) Työvoimaviranomaisten tulee huolehtia siitä, että alueella asuvat työnhakijat kansalaisuudesta riippumatta ja ottaen huomioon henkilökohtainen sopivuus, voivat saada osoituksen avoinna oleviin työpaikkoihin ennen kuin työvoimaa hankitaan muista sopimusmaista.

3) Välitettäessä työvoimaa maiden välillä on pyrittävä siihen, että työnhakijalle voidaan tarjota tyydyttävä asunto sekä että hänelle annetaan kielenopetusta, lasten päivähoitoa ja lasten koulunkäyntiä koskevia sekä muita työntekijän ja hänen perheensä kannalta tärkeitä tietoja, ennen kuin työhönsiirto tapahtuu.

4) Työvoimaviranomaisten on seurattava muuttajien olosuhteiden kehitystä sekä tarvittaessa ehdotettava toimenpiteitä, joihin muiden viranomaisten olisi ryhdyttävä uusiin työ- ja elinolosuhteisiin sopeutumisen edistämiseksi.

5) Pohjoismaasta toiseen tapahtuvaan muuttoon liittyvää taloudellista avustusta voidaan

maksaa näiden maiden erikseen sopimien periaatteiden mukaisesti.

6) Maiden tulee tämän sopimuksen puitteissa erikseen sopia rajaseututyöntekijöitä koskevista ehdoista.

7) Sopimus ei estä sitä, että

a) työvoimapolitiittiset toimenpiteet varataan omille kansalaisille sekä muiden sopimusmaiden kansalaisille, jotka ovat asuneet maassa tietyn ajan tai joutuneet siellä työttömiksi,

b) sopimusmaissa on voimassa määräyksiä ulkomaan kansalaisten työskentelystä yrityksissä tai toiminnassa, johon tarvitaan toimilupa, taikka ammatissa, jonka harjoittamiseen tarvitaan lupa,

c) annetaan erityisiä määräyksiä työskentelystä sellaisilla alueilla tai sellaisissa yrityksissä, joita koskevat erityiset turvallisuus- tai maanpuolustusnäkökohdat,

d) sopimusmaissa voi olla kansallisia määräyksiä, jotka koskevat ulkomaan kansalaisten pääsyä julkiseen virkaan,

e) sopimusmaissa on voimassa määräyksiä, jotka koskevat toisesta pohjoismaasta olevien työntekijöiden ilmoittamisvelvollisuutta,

f) Islannin viranomaiset ovat oikeutettuja poikkeustapauksissa ja neuvoteltuaan muiden sopimusmaiden kanssa vaatimaan työluvan ehkäistäkseen sellaisen tasapainottomuuden, joka aiheutuu tiettyjen työntekijäryhmien tai yksilöiden merkittävistä tietyille alueille, tiettyihin ammatteihin tai elinkeinoihin suuntautuvista muuttoliikkeistä.

8) Tanskan hallitus voi Färsearten tai Grönlannin itsehallintoviranomaisten päätösten perusteella vastavuoroisuutta noudattaen nootienvaihdolla liittyä tänään päivättyyn sopimukseen myös Färsearten tai Grönlannin osalta.

9) Ruotsin ja Tanskan hallitukset ovat sopineet siitä, että näiden maiden välillä 18 päivänä marraskuuta 1946 tehty sopimus työvoiman välityksestä ynnä muusta lakkaa olemasta voimassa tämän pöytäkirjan tullessa voimaan.

Tämän vakuudeksi ovat allekirjoittaneet, hallitustensa siihen valtuuttamat edustajat, allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Kööpenhaminassa 6 päivänä maaliskuuta 1982 yhtenä suomen-, islannin-, norjan-

ruotsin- ja tanskankielisenä kappaleena, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.

Pöytäkirja talletetaan Tanskan ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset toisille sopimusmaille.

(Allekirjoitukset)